

Kallis Marta!

PEDAGOOGIKA
ARHIIVMUSEUM
FOND K43666-35

Peaaegu aasta jooksul kavatsin
Sulle kirjutada, arvan, et nist nii
palju aega on sulle varsti möödunud
Su tütre Seder abiellumisest.

Tähe kui sain Edith Teigelt kirja,
et ta olnud pulmas - tuli mulle soon
kirjutada. Aga sünnimustid tulid
nii rasketele pätele mu üle, et ei leidunud
ühtegi momenti ja rahu pisema intim-
sema kirjakirjutamiseks.

Mne tõuse oma soovile saia
kui Mall jürma Rootsis küis ja ka
minu külastas. Ja jälle veeres ajasutus
edasi ja mina ei saanud paigast lii-
kuda. Tervelt rahutuma elule lisandus
veel gripp, mis tüütas tervet perekon-
da ja jäti kõigile suure väsimuse
ja laiduse, eriti aga kannale raskelt.

Et tagajärjedest lahti saada, võit-
sin paja juurde maale ja ümber
saingi seal jälle parema tuju ja
enesetunde tagasi.

Panin siis suurt lootust muna-

2. Lepuühadde, otsustasin mitu pisemat
kirja kirjutada, kuna majapidamine
ja puhkuse ajal puhkab — ja kujusta en-
selt ette, et ei saanud jälle oma suuri
täide anda. Naljaks ma tähendam sõna
üles pöörused. Võtsin välja Su viimased
kirjad, et need veel kord läbi lugeda, et
on anda mõned vastused, mis sain
luetud, kui helies usse kell. Samanagu
ei jätta pea iialgi, ainult argipäeval
kui mõned agendid pastinaad oma kaup-
paan — ja külla tulnud tütartas Hilja
oma mehega. Nad elavad naabrilinnas,
neil oma auto. Harilikult helistame sin
ette, kui külastame üht teist, ka nemad
teevad seda inka, aga record nad arva-
nud, "lähe hea õnn peale, ilm ilus, on
kodus siis on, kui mitte siis mitte".
Nüüd edasi — ei saanud meil veel
tõiget jätta alata, telefoni kell. Kauge-
mast linnast saadud oma tütre juurde
üks tuttav ja küsib, kas nad ei võiks
tulla meile, tahaks siin nädala, aastat
peetnud näinud, kell 1/2 5 tuli Stock-
holmi linnast — ka hea õnn peale — üks
hürra. Hüüalised lahkused kella 10 üm-
ber ähtul.

Täna hommikul istun laua taga,
võtan sullepõ rätte — telefon. Ün-
naks oli lähikene kõnehus. Võtan
jälle istet — ülesti telefon. Anna
Allmann, ta on juba nädapäeval kül-
metanud, täiesti vabastatud, tunneb

3

igakuast ja tahtis minuga veidi ma-
 ilma asja arutada. Meie raäpisiinne
 tund!! aega. Surtast südamest väsisin
 väga - aga arvasin, et pean Raha raatasele
 võitluse võinda ulatama ja kirja alga-
 ma, kuigi käsi nõrasti väriseb telefoni-
 torigi hoidmisest ja kivi ineter on.

Nüüd kõige peult tahan sulle ironi-
 soosida, palun edasi anda oma ahi-
 kaasale ja ka tütrele. Mul on suus hea-
 meel rääkida, et su tütar nii kena ja
 tubli on. Ka poeg Ego ma informeerii-
 matz pole teie elust, võib olla see ka
 põhjustab mu kirjanenitarnist, vast-
 sel korral lükkaks meditsiini veidi
 seda vana rauda. Edith kirjutas, et pul-
 mas olnud väga türedad, ts alguks
 kurtunud, et on liiga võõras noortele
 aga hiljem olnud mõpris heameel, et
 saanud kaasa teha pida.

Ka Mall jürma oli väga rahul, ütles
 et Aet on ts akadeemiline tütar, et
 Aet on mitte ainult tubli ja tark, aga
 ka ilus ja ts abikaasa saamisi. väga
 meeldib. Mul oli nii hea seda rääkida,
 ja soovain südamest noorpaarile
 kõike head, nähes muret ja ranna-
 tust, kui see meil, neude vanemestell,
 oli määratud.

Kuigi mu kirjanahetus naka maailmaga
 on väga lühikes saanud, ei pääse ma
 siiski kirjutamisest. Mul on just selle
 aasta juuksel väga tihed kirjanahetus ol-
 nud. Eestiga. Mitte ainult endiseid

4 õpilased, ka endised teenijad ja talu-
töölised on kirjutanud, palunud tunnis-
tusi, mis oma jagu energiat võtavad
tulest ja sõita linna keskmise, kuni
mööda notare ja välisministereid.

Juta kirjutas minnes 2 korda kuu ja
palus ka endale tihemini kirjutada,
sama palus ka mu kadunud verine
poeg ja ta perekond. Kellest ma mööda-
nud aastal alles kunagi sain. Kõin
nad aina palusid kirjutada ja palus inka
— aga nende kirjad pole nii kergeid nagu
vabale maailmale. Siin tuleb hästi mõ-
elda, et tühe- tähele ka sisepönnide
mõni sõnn, mis neid seal ka hoiab.
Ja nii kaob see aeg mul vana. Üldiselt
ollasid aruannet, et pensionarid ja palja
vabut aega, tal pole ju "tööd", sest töök-
sustakse ja ainult see välistus, mis raha-
list viisitudut annab. Tõsi küll, et
sarnane pensionas, kes egoistlikult oma
mugavust täpselt ajab, on ka täiesti vabam,
mida aga ei saa sellega tuime, et istudes
rahulikult radus ja vutades, venni tütar
kajin tuleb ja siis lõunat hakkab valmis-
tama. Kuna Journal muile jõuda ja tes-
vist on aruand, Katsun siis vähemalt
oma lastele kasulik olla — ja see perenaise
amet ja töö võtab ühe palja aega ja energiat,
pealegi kus vana inimel jõudis vähe ja
ta ka ei saa ruttada nagu noored. Lõu-
ma perenaisametist küll ei tuime, algsi
et saan keeta, pesta, triinida, mis sõnaga
kõik tööd ära teha, mida noorem eas
pale sunniti teinud. Ma teen ainult
veepärast mi palja radus tööd, et võimaldada

Israali peale pangatööd ka meidi
 seltsnõrrega tüürit ja armastus tüürit liige-
 mate vastu, teha. Seda ma enam ei suuda,
 võidud kahtlanaad mind enam kui töö,
 ja ka suuremad muresti kauged. Aga
 liiga kitsuvuimalisus minna, ainult en-
 dale ja oma perekannale ei taha ka minna.
 Las siis tütar teeb minna eest.

Selle aasta jooksul on mul almeid neli kei-
 talist Zestist, pr. Kase, kes oma tütre juurde
 kulla tuli, Sri Rauer oli isa külalises ja alla
 kinnitum, kes ka omal ajal Karys tan paar
 aastat minni algasali õpilane oli; ta sai lühia
 kahes aastaks viia oma haige ema juurde
 tulla. Praegu on meie juures Helmi Mäns.
 Ta käis ka kard mul juha külas ja suurel
 Reedel käinud eesti viiruse, oleme palja
 väärtinud, aga ikka veel tundub, et midagi
 pole aetolud. Kuid meil saame veel edaspidi
 kasvada. Tal on lühia 4 nend, süda juunis
 tagesi. Ta ema elab, aga just enne Helmi tule-
 kut viia ali tal reiki halvatus, see tundus tagesi,
 2 saime vasaadul kael ainult jäid Karys.

Helmi Tahtnud juba süüti Katsustada, aga ema
 ei luba, käib Kulla juurde edasi jääda.
 Praeg Vitat (pr. Karpfeldi tüd) viinud ta minni Laksalt,
 nende viltu alla neil alles, ja nende sugulane Meeri
 Kõõla muretses ka pr. Mäns eest. Muide, Helmi
 mainis ka, et ta vend - ta vist nimetas Robbi-
 on Zestis. Tadi muidegi surmud. Aga võib olla
 on see sulle näin tunda juba. Helmi ise on väga
 südamehaige. Ta on väga joits, ei ta tirmores
 tedu ärg. Tal ali tinamürgitus veres, ali väga
 haige alnud, tedu ravitud medeliseu sisseaj-
 misega, mis nädala jooksul alla tal 27 liitert
 urine välja tulnud, verd mi inteldu "loputatud"

6. See mõjunud väga südamele. Kui minu väik-
sust mäest ülespoole läksime (siis Rootsis
on ju maa hiimmus siruline) hakkas ta
kõigest hingeldama, minul kunas polnud
midagi rüga, ei tunnudki ülesmäge min-
nist, paar värde, pidin temaga seistama.
Helmi an juba pensionär, saab vist 640 rü.
kuus, aga peab sellest ka ema ülalpidama.
Sms an ju endine "kapitalist" ja need ei saa
sildse pensioni ega toetust riigi poolt.

Eristust uut ei paista üheski meist, Kõik on ju
nii kui nii meie ajaluktes, peale Stalini surma
on elu kergemaks läinud nii hingeliselt kui
füüsiliselt, kuna Kõik saab ka paremini
kätte, sotsialistriinidest (Tšehi - Ungari) tuleb
viideid ja jaladseid ja hinna poolt polegi liiga
kalleid, palit maksab 400 rü. - midagi
läheb Helmi juurde, et ta palgast saab kätte
täis, aga viietust ei saa.

Pr. Allmann on peale oma USA sõidu rei-
dagi "kädisena" läinud. (Aga ei maa Sikit
arrituda, jäi see meie vahel, vastasid korral
tutas ehk annab, et emal liiga kalle on, et juba
kõrval reisi" isik sellest kirjutab). Talal oli
tal karaku silmnäo osa halvatus (nära),
sui oli rüetis, raske kõneleda, silm jooksis
nett jne. Kõik palja arstivahet ja oli õnnetu.
Teract neli kuni kestis see. Nüüd on juba
parem, ja tuli peale tulemetus. Vaenult
üks kuu Kõikis tüü, nüüd jätti sari Kõik
näolalat tüüpikust. Tul vaadeld ja ka südam-
kõigus, see kasvendab Kõik teised haigused,
süta nagi arstid tõendaval, peab süvasti
süüma, aga ta ei tohi ju mitmeid aineid
süüa, mis ka jätti Kõik ja tüülas on.
Loodame, et ta isegi Kõik suud.

5. 18. 61.

Nagu näed alles tina saan jatkendat kirja. Eila olin summutud linna sõitma lüps aega kella 10st kuni kell 4ⁿⁱ p. l., siis olin värske ja rõõms ja lihtsalt larmas. Mul oli anne, et mu pere sekkord lüpsaks koju ei tulnud ja mul siis ka vabadust oli, olin viinud enda jaoks. Ma jõi harilikult sõjutan pikema kirja mitu päeva: kui ma alguse tegemiseks energiat saan, siis saan ka lõpetada kirja, kui ei saa tundeid — jääb kirjakirjutamine selle pikaks ajaks tuleriiki. —

Lõpuks ma siis ütlen veel näidi meie elust siin Rootsis. Enesest olen juba teinud kirjas rõõmalt jagatanud, mis et enam extra ei hanka kõnelema. Ilka on paigas edasi, ainsad samad paigas, see näitab siis paigades rüü ameti, nõrgendust ei anta, igatahes ei tea Ilka ega ka mõni teine meie paigast näitab sarnast justumist. Ilka Peep on rõõmsa teemastest lojutatud, on praegu majandusteaduse üliõpilane ja teenib ka veel poolpäeva viimes suures "Banneri" kirjavärsnikkuses reklaami osakonnas. On igatpidi "õht" rootslane, armastab rohkem et seda siis ka enesest hea nägu eest nägja anda. Muudele ta on väga rõõm, ei joo ega halba midagi ei tee, räägib nüüd ka rõõmalt oma enda keelt — aga ütleb otse nägja, et armastab rohkem rääkida ja ka seda maad siis kinnata ei tundu ja ümber aegid kaduma. Siiski alles hiljuti ütles mulle, et ta tahaks meelde võtta kätastada Eesti, et tundma õppida.

Ilmo on nüüd juba teist aastat leeg. arst. Ta on jätkama arst, see on põgeniklast kasulik, kui olla mõne haigla noorem arst. Arusaadavalt pole ta siin huvitatud ta on ju "vii Mäoheki füsioloog" aga ei saa oma huvide eest nägja olla, kui on 3 last ja

8 Tervelt elule pead jätty põhja alla panema.
Maal on tal korter, (7 tuba + köidiku + köi-
dalruumid ja niimane mae järel; vastuvõtu-
ruumid, saunad - need peale kauda) kind-
lustatud ja võib paigale jääda kuni on tal-
jatekinnud peenini, noorem arst aga rää-
nib haigete juurde jääda ainult 31/2 a., siis
peab vahetama haiglat. Pärk nooremal arstil
on närvilisemisi keht, harva on mõned erapa-
sient, vanem arst küüb kätt endale.

Kunno rancin tütar on üliõpilane, noorem
lopetab gümn. kahe aasta pärast, paist-
ab sügisele gümn. Meis on kaheine tgl
on jii teinut, palja tüd, tal pale abilit, sed,
on siin õige raskes saad, meist on pale nänd-
likud, saab ka ainult rann, kes ei saa
hulda perenaist või jätle mõne "tödra" (või
on siin palja), kes ei saa paremat kätistvõ-
Tähtselt eriti noored teinud hiige kätist selle
tätis, on ka huldas õige sead. Nal eland
Apparatist 1 tundi kuisitades, aga siin on
kudruseid kinnas ka tuba rüütud, kenna
monikord on ka, hilja tüd / ja teinut kinnas.
Nimil pean enne ka lõpale mõtlema.

Ma panen sinu imbriku kaks kaarti: kaoli-
maja seatis malle Helga Kasmets, oli teile
seda andama se tütrelt seatis. Naga näed on
enamlaste juurde ehitatud, aga päris mõist-
likult. M. Kari ütles, et ka raimamisi seal
ruumides teinud. Seal on mõned uue kase.
M. Kari ütles kaalutades, et "Lendari pale juur-
amini seatis, aga kavin lehvib edasi. Ta sa-
nu kanna vti 16 a. tütarlapsena, kes admed:
mim õp. "Lendari gümn." (või on rüütud
päris meie põgenemist), aga "meie" gümn. and
"Hochholmi" gümnides, sest meie ruumides on
uue kaal!!! - Teine kaart on kanna "Kõõgi
kandema". Hilja Kari rääkis sügisele mõist kula-
mas, oli endale astumise uue fatuaperadi, tak-
mim just nii ülesmalle, naga mid kõiõis olen
Silled lüüal on mimm maalapil kaskatatud. see läen-
dab mõis "mim" raud majaperonehe, see malle laon-
tas tüdinega ma. Nimil siin ved kord kätt sead
tõnust ja jändu noorpaarile ja "vanapaarile" vti po-
saga seovib rooter enne ja kanna.